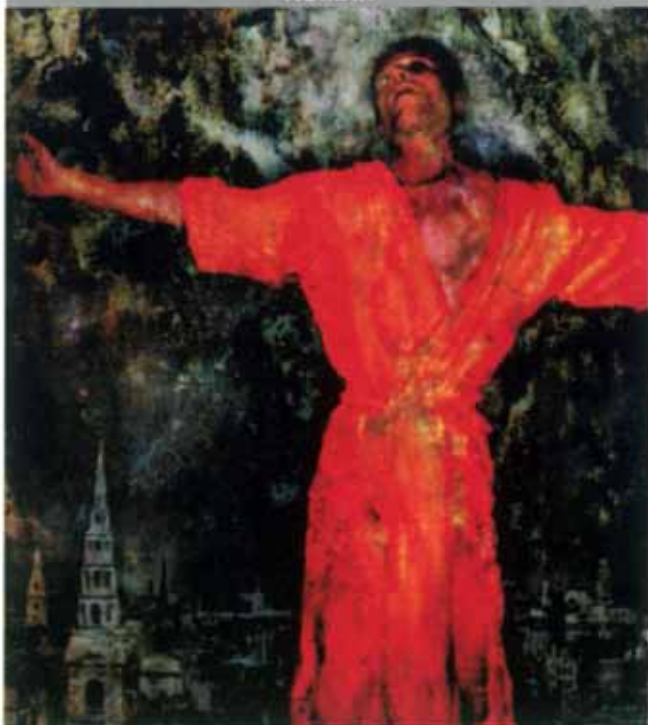

FAİK BAYSAL

DRİNA'DA
SON GÜN

ROMAN

FAİK BAYSAL
DRİNA'DA
SON GÜN

Can Yayınları 1569

© 2006, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2006

4. basım: Aralık 2010

Bu kitabın 4. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-0644-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

FAİK BAYSAL
DRİNA'DA
SON GÜN

ROMAN

Faik Baysal'ın Can Yayınları'ndaki diğerk kitapları:

Sarduvan, 1993

Rezil Dünya, 1994

Kırmızı Sardunya, 1996

Elleri Sesinin Renginideydi, 1998

Madam Bambu, 2002

FAİK BAYSAL, 1922'de Adapazarı'nda doğdu. Ortaöğrenimini Saint Joseph Lisesi'nde, yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Çeşitli liselerde Fransızca ve İngilizce öğretmenliği yaptı. Gazetelerde, dergilerde çalıştı, çevirmenlik yaptı. İkinci Dünya Savaşı boyunca yedek subay olarak orduda görev aldı. Başından sonuna kadar *Meydan Larousse*'un çalışmalarına katıldı. İlk romanı *Sarduvan*'ı 1944 yılında yayımladı. Arkasından çok sayıda şiir, öykü ve roman yazdı. *Sarduvan*'la Orhan Kemal Roman Armağanı'nı, *Sancı Meydanı*'yla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazandı. *Rezil Dünya*, yaşamının işsizlik, avarelik günlerinden romanlaştırılmış bir otobiyografi denemesiydi. Öykülerinde de aynı karamsar yazar kimliğiyle belirdi. Faik Baysal, 2002 yılında aramızdan ayrıldı.

Bu roman gerçekten yaşanmış olan olayların
bir yansımasıdır; kahramanlarından bir kısmı
aramızda yaşamaktadır. Bir kısmı da Tanrı'nın
rahmet ve mağfiretine kavuşmuştur.
Adlar değiştirilmemiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

18 Temmuz gecesi

Yaz akşamları hep kırmızı akan Çeotina Suyu boyunca giden bir otobüs, Priyepoye'den Taslıca, Priboy ve Vişigrad yolcularını aldıktan sonra güneşin battığı yönde yeniden hızla yol almaya başladı. Bütün çevre açıklıktı. Ara sıra cılız birkaç ağaçla bembeyaz bir minarenin yükseldiği geniş toprakların bazı yerleri sarı, yeşil, mor, siyah, bazı yerleri de Çeotina Suyu gibi çitlembik kırmızı-sıydı. Ufukta birbirleriyle kesişen dağların tepeleri gökyüzünün kenarında alçalıp yükselen ışıktan bir çizgi çizmişti. Bu çizgi bazı yerlerde bıçak gibi keskin ve parlaktı. Boşluğa kıvrılarak yükselen sivri ucu yağmurlu günlerden kalma bir şimşeğe benziyordu.

Otuz beş model Fiat marka otobüs bu çizginin ortasına gelince yavaş yavaş durdu. Ön kapılardan biri açıldı, yüzü gözü makine yağına ve toza bulanmış şoför homurdanarak aşağı atladı. Bir çarpışma sırasında ezilmiş olan ön kapağı yumruklayarak açtı, iyice kızmış olan motoru inceledi, sonra sahanlıktan aldığı kirli bir üstüpyüyle vidalardan birini sıkıştırdı. İkisi de balon yapmış ön lastikleri tekmeleyerek yokladı. Arabanın üstüne iplerle bağlanmış sandık, çuval, sepet ve durmadan bağrışan tavuklarla yatak yorgan denklerine bir göz atmayı da unutmadı. Yarı açık duran arka kapıya olanca gücü-

le abandı, ama iriyarı şoförün bu çabası hiçbir işe yaramadı. Kapı kapanacak yerde büsbütün kamburlaştı ve daha beter aralandı. Üstelik içerdekiler de bağırmaya başlamıştı. Öfkesinden kıpkırmızı kesilen şoför ne yapacağını şaşırılmış durumda bir saniye kadar bekledi, sonra kendi kendine bir şeyler mırıldanıp arka cebinden çıkardığı pis bir mendille hırslı hırslı yüzünü sildi. İstemeye istemeye yeniden direksiyon başına geçti. Gaza bastı, motor çalışır gibi oldu, arkasından patlamaya benzer bir ses duyuldu. Gürültüler birbirini kovaladı. Otobüs içindekilerle beraber ileri geri sallandı, sonra herkes daha ölmediğini göstermek istiyormuşçasına birden ileri fırladı.

Arabanın içi tıklım tıklımdı. Kadın erkek, çoluk çocuk birbirleriyle solucanlar gibi kenetlenmişler, bir yer bulup oturabilenler de yerlerine bir daha kalkamayacak biçimde çivilenmişlerdi. En fazla zorluk çekenler ortada ayakta duranlardı. Otobüsün her fren yapışında zavallıların hepsi birden bir trenin vagonları gibi birbirlerine giriyor, sonra yeniden geri vuruyorlardı. Yol dönemeçlerinde durumları daha da kötüleşiyor, birden birkaç parçaya bölünür gibi oluyorlardı. Belden yukarı bölümleri havada yarım bir daire çizdikten sonra aradan fırlayan birkaç kişi kadınlarla çocukların üstüne yıkılıyor, çok geçmeden bütün otobüsü yerinden oynatan acı bir çığlık kopuyordu. Kundakta çocuklar ağlamaya başlıyor, şaşkına dönen analar durmadan söyleniyor, yaşlı kadınlar baygınlık geçiriyor, bu cehennem gürültüsünün içinde bir süre yalnız şu iki kelime duyuluyordu:

“Maykaaa! Maykaaa!”

Biraz sonra bu çığlık dalgası duruyor, kulakları yırtan bir motor uğultusu her şeyi bastırıyor. Ara sıra açık camların birinden bir toz hortumu içeri dalıyor, bütün yolculara bir kamçı gibi çarptıktan sonra şoförün ba-

şının üstünde parçalanıyordu. Uzun süre göz gözü görmez oluyor, birkaç saniye sonra bütün yolcular sıcak toz bulutunun içinden bembeyaz hayaletler gibi birer ikişer meydana çıkıyorlardı. O zaman soluk almak büsbütün güçleştiğinden öksürükle karışık çığlıklar eskisinden daha büyük bir şiddetle yeniden başlıyordu. Bütün camlar açık olduğu halde koskocaman ve eski bir sandığa benzeyen Fiat'ın içindeki hava kurşun gibi ağırdı. Ter kokusuna saman, hayvan, lavantayla bütün gürültü ve partırtıya rağmen, köşesinde horul horul uyuyan bir yolcunun Sluvovica kokusu da karışmıştı. İçerisi çeşit çeşit insanlarla doluydu. Bunların hepsi kendi geleneklerine göre giyinmişlerdi. Dümdüz, koyu sarı saçlarını ortadan ayırmış, köylü işi kırmızı işlemeli beyaz bir bluz giymiş, kucağında kendi gibi limon sarısı bir oğlan çocuğunu emziren genç bir kadın bağıra çağıra Sırpça bir şeyler söylüyor, yanında oturan başı takkeli bir adam da ona Arnavutça karşılık veriyordu.

Biraz daha öndekiler Türkçe, bazıları da Hırvatça konuşuyorlardı. Dünyanın hiçbir yerinde bu otobüste olduğu kadar çeşitli ırktan insanı bir arada görmek mümkün değildi. Araba böylece bir yarım saat kadar daha gittikten sonra Taslıca yakınlarında içi Alman erleriyle dolu iki Ştayer birden yolu kesti. Şoför sapsarı olmuştu. Engeli aşamayacağını bildiğinden hemen frene basıp arabayı durdurdu. Bu sırada boş bulunan yolculardan bazıları sarsıntının etkisiyle birbirlerinin üzerine yıkıldılar, sonra çabucak toparlanıp korkulu gözlerle yeniden dışarı bakmaya başladılar. Bu arada paniğe kapılan birkaç kişi de otobüsten inmeye kalkışmış, ama hiçbiri arkada duran asık suratlı muavinin demir yumruklarından meydana gelen duvarı aşamamıştı.

Direksiyonu bırakan şoför herkese dik dik baktı:
“Arama yapacaklar! Üstünde silahı olan var mı?”

Bir sessizlik çöktü. Yolculardan biri soğuk soğuk güldü.

“Çakı da taşımak yasak mı?”

Sırp kadını hırslı hırslı adama baktı. Gözlerinde kırmızı, ateşimsi, yanıp yanıp sönen bir şey vardı.

“*Neksu prokleti! Neksu...*”¹

Suratı buğdayküfü gibi yeşil biri kadının sözlerini yarıda kesti:

“N’olur bağırmayın. Duyarlarsa çok kötü olur sonra!”

Kadın yatışacak yerde büsbütün kendini kaybetmişti:

“Duyarlarsa duysunlar! Bu topraklar onlara da kalmayacak elbet.”

Türkçesi bozuktu, yalnız anlaşılmayacak kadar kötü değildi. Bu sırada hava birdenbire elektriklenmiş, her kafadan bozuk bir ses çıkmaya başlamıştı:

“Şuna bak. Yalnız kendini düşünüyor yahu!”

“Hepimizi şuracıkta kurşuna dizecekler haberi bile yok.”

“Ölümüne susadıysa bizim günahımız ne?”

Gürültüden söylenenlerin birçoğu anlamıyordu. Karışıklığın büsbütün arttığı bir anda soğuk bir ses duyuldu. Daha ne kadar süreceği belli olmayan gürültü bıçakla ortasından kesilmiş gibi durdu:

“Geliyorlar. Hepsinin elinde makineli var.”

Yolun biraz ötesinde havada yüzen bir toz bulutu hızla kendilerine doğru yaklaşmaktaydı. Biraz sonra bu bulutun içinden son hızla gelen iki Ştayer görüldü. Biri otobüsün önünü, biri de arkasını kesti. Soğuk bir demir ve çelik şakırtısını bazı koşuşmalar izledi. Otobüsün kapıları gürültüyle açıldı. Boz miğferlerinde Hitler’in ga-

1. “Onlara lanet olsun! Onlara...”

malı haçını taşıyan kırmızı suratlı, tepeden tırnağa silahlı, dev yapılı üç er içeri daldı. Biri arka kapıyı tuttu, gıcır gıcır parlayan makinelisinin namlusunu korkudan dilleri tutulan yolculara çevirdi. Ötekiler herkesi gözcüyle pis pis süzdükten sonra önce şoförü gözlerine kestirerek üstünü başını inceden inceye aramaya başladılar. Sıra öteki yolculara gelince bazı kadınlar bu aramaya karşı koymak istedi, ama koyunlarına Hitler'in örümceğe benzeyen elinin girmesine engel olamadılar. Erlerden şişman olanı en çok çizmeli bir yolcunun üstünde durmuştu. Bu adamın kuru yanaklarını belli belirsiz delen sakallarının altında, alacakaranlığa bulanık tepelerin içe dönük sessizliğini yansıtan bir yüzü vardı. Belki de heyecanını ne olursa olsun yatıştırmasını bilen biriydi. Bu durum erin birden kuşkulanasına yol açmıştı. Donuna varıncaya kadar her yeri arandığı halde, acayip kılıklı yolcunun yüzünü kaplayan o garip sessizlik hiç bozulmadı. Alman sinirlenmişti, adama dişlerini gıcırdatarak yiyecekmiş gibi bakıyordu. Ayaklarını çiğneyerek arka sıraya geçti. İşini bitirdikten sonra geri döndü, yeniden adamın karşısına dikildi. Sert bir komutayla çizmelerini çıkarmasını emretti. Adam aldırmadı, daha çok verilen emri anlamamış göründü. Bu davranışı, kafası Büyük Almanya masallarıyla dolu olduğu yüzünden ve solumasından belli olan eri büsbütün çileden çıkarmıştı. Adamın bacaklarına bir tekme savurdu, inilti arasında bir uluma duyuldu:

*“Ziehen sie aus ihre botten.”*¹

“Ya!”

Bir Alman erinin, verdiği emrin hiç şakası yoktu. Ters bir davranışın insanın başına neler getireceğini bilmek zor bir şey değildi. Zavallı adamcağızın yüzü sapsa-

1. (Alm.) “Çizmelerinizi çıkarın.”

rıydı, aniden ter içinde kalmıştı. Çevresini saran kalabalığı sağa sola iterek yere eğildi, bütün çabasına rağmen çizmelerini ayaklarından çıkarmayı bir türlü başaramadı. En sonunda iki kişi bacaklarına asıldı ve çizmelerini çekip onları bir altın madeni bulmuş gibi sevinen erin eline verdi. Bu sırada işini bitiren öteki er de yanlarına gelmişti. Aralarında Almanca bir şeyler konuştular, sonra hep birlikte giyilmekten sıçan ölüsüne dönmüş olan çizmeleri teker teker ve dikkatle gözden geçirmeye başladılar. Aradıklarını bulamayınca bir süre ne yapacaklarını düşündüler. Sonra biri adamı ensesinden tuttu, öteki de pantolon kemerinden sımsıkı yakaladı, zavallıyı kalabalığın arasından bir kedi gibi sürükleyerek çıplak ayak otobüsten aşağı yuvarladılar.

Hiç kimse adamcağızdan ne istenildiğini anlayamamıştı. Kimse de bir şey sormaya cesaret edememişti. Çünkü insanların susmaya mahkûm edildikleri, yalnız silahların konuştuğu bir gündü. İkinci Ştayer'den atlayan başka bir grup er de bir yandan harıl harıl eşyaları araştırmaktaydı. Otobüsün üstünde durmadan geziniyorlar, boyaları yer yer dökülmüş olan tavan ara sıra çökecekmiş gibi çatırdıyordu. En çok gürültü eden, herkesin içine bir ölüm korkusu salan da tavuklardı. Durmadan çırpınıyorlar, kafesin çubuklarından birini sökmeye çalışan erin korkunç pençesine düşmemek için birbirlerini çiğniyorlardı.

Çok geçmeden bu yürek paralayıcı gürültünün yerine insanın soluğunu kesen bir sessizlik çöktü, arkasından öncekinden daha korkunç bir çılgılık koptu. İşte bu sırada, otobüs yolcularının hiçbirinin hayatları boyunca unutamayacakları bir şey olmuş, herkesin şaşkın bakışları önünde yere kanlı bir tavuk kafası düşmüştü. Onu da arkadan hâlâ çırpınan zavallı tavuğun soğan kızılı gövdesi izlemişti. Bu tüyler ürpertici olay on beş dakika kadar sürmüş, kıyımın sonunda yirmi kadar tavuk

kafası kopmuş, aşağıda bekleyen yuvarlak yüzlü, çocuk yaştaki bir Alman da hepsini toplayıp Ştayer'in içine atmıştı. Bu işi, yerde toz içinde yatan tavuk kafalarını çiğnediğini duyamayacak kadar duygusuz ve taş gibi bir yürekle yapmıştı. Birçokları yere düşen tavuk ölülerine kendi ölüleriymiş gibi ürpererek bakıyordu. Bunda da büsbütün haksız değildiler; çünkü insanların başına gelebilecekler de tavukların başına gelenlerden başka türlü değildi. Onun için bu kıyım da herkes biraz da kendi kaderini görür gibi olmuştu. O kafaları toplayanla onları koparan kurumuş ellerin, boyunlarında asılı duran makinenin tetiğini bir insana karşı da aynı kolaylıkla çekebileceklerini anlamak için çok akıllı olmak gereksizdi.

Bütün işler olup bittikten sonra otobüsün üstündeki erler de yere atladı, sonra hepsi birden arabalarına binip tozu dumana katarak tarlaların içinden uzaklaştılar. Giderlerken hiçbir şey dememişlerdi. Yolcuların arasında yalnız şoförle muavini soğukkanlılıklarını yitirmemişlerdi. Savaş başlayalı beri başlarından buna benzer birçok olay geçmişti. Artık kan ve silah görmeye alışmışlardı. Ömürlerini tekerlek üstünde geçirenler için de bu iki şey çok önemliydi. Ekmek bu gibiler için tehlikelerle dolu bir yolun üstündeydi ve ölümü göze alamayanları yolun sonunda ölümden de beter olan açlığın beklediği bilinen bir gerçektir.

Çevresine bir göz attıktan sonra şoför bir sigara yaktı. Acayip bir soğukkanlılık ve bir umursamazlıkla yeniden direksiyona sarıldı. Dışından cesur görünmesine rağmen gözleri hiç de öyle değildi. İkisini de ara sıra sinirli bir gülümseme yalayıp yalayıp geçiyordu.

“Neyse, bugün yine ucuz kurtulduk! Bir insan ve birkaç tavuk. İsteselerdi o tavuklar gibi bizi de boğazlayabilirdi.”

Muavin soğuk soğuk güldü:

“Boğazlasalar yine iyi. Hepimizin poposuna kasatularalarını sokup bizi bağırta bağırta öldürebilirlerdi.”

Şoför başını salladı, sonra simsiyah gözleriyle dikiz aynasından baktı.

“Tavuklar kimindi?”

Aradan kuru bir kafa uzandı.

“Popoviç’indi!”

“Nerede kendisi?”

Adam acı acı gülümsedi, sonra gözleri ufukta kırmızı bir noktaya takılıp kaldı. Konuşmasının artık gereği yoktu. Herkes Popoviç’in Almanların götürdüğü adam olduğunu hemen anlamıştı.

“Karısına, çocuklarına ne diyeceğim şimdi ben?”

Sırp kadını hisımla ayağa kalktı.

“Bu yaptıkları düpedüz canavarlık. Zavallı Popoviç’in ne suçu vardı yani?”

Başların arasından kadife takkeli, kalın beyaz bıyıklı, soğuk yüzlü, burnu tavuk gagasına benzeyen ellilik bir adam göründü:

“Biraz sonra serbest bırakırlar abla. Belgrad’da da kaç kişiye böyle yaptılar. İki gün sonra adamlar evlerine döndü. Eğer her götürdükleri adamı kurşuna dizselerdi, bugün Yugoslavya’da insan kalmazdı.

Sluvovica’nın etkisinden hâlâ kendini kurtaramamış olan yolcu birdenbire ayağa fırladı. Gözleri kıpkırmızıydı, her biri başka bir adamın gözleriymiş gibi bakıyordu. Yüzü uykudan şişmiş ve iki taş arasında ezilmiş bir avuç kirlı alçıya dönmüştü.

“Beni neden götürmediler? O Popoviç’se n’olmuş yani? Ben de Dürkoviç’im. Benim de sürüyle tavuğum var. Ama ben Popoviç gibi budala değilim. Tavuklarımı savaş bitince satacağım.”

Başka bir gün olsa herkesin gülebileceği bu sözlere otobüsün içindeki yolculardan hiçbiri aldırılmamıştı. Dür-

koviç akıntının sürüklediği bir sandal gibi ayakta sallanıyordu. Şimdi yüzü sırtındaki yamalı ceketinden daha eski, daha solgun görünüyordu. Bir ara acayip bir biçimde sırttı. Gözleri kamaşmış gibi, buruşuk kıpkırmızı gözkapaklarını kırıştırdı. Arkasından iki yaş damlası sakallarının arasından kayarak aşağıya yuvarlandı. Bu yaşlı ve sarhoş Dürkoviç hiç de görüldüğü gibi taş yürekli bir adam değildi. Ağzının köşesindeki el yapısı, biçimsiz piposunu tütüren uzun yüzlü bir adam zavallıyı kollarından tutup yerine oturttu ve kalın kalın kaşlarının altından herkesi sinirli sinirli süzdü:

“Ben biliyorum, Popoviç’i bedava göturdüler! Neniç’i korkutmak istiyorlar akıllarınca. Bunu bilmemek için insanın deli olması gerek.”

Bir tespit şakırdadı, kömür karası gözlerinden bir Türk olduğu anlaşılan orta yaşlı biri adama doğru uzandı. Sesi gür ve tertemizdi:

“Hangi Neniç? Neniç diye biri yok Yugoslavya’da.”

Konuşma hemen şiddetli bir tartışmaya dönmüştü. Adam kıpkırmızı olmuştu.

“Var! Bir gün her meydana onun heykeli dikilecek.”

“Bu işe bütün Yugoslavya’nın mermerleri az gelir.”

“Bizim mermerle işimiz yok. Neniç’i tunçtan dökceğiz.”

“Altından da dökseniz Neniç adında biri olduğuna kimseyi inandıramazsınız. Neniç’e gelinceye kadar ben ne masallar dinledim.”

“Masal mı?”

“Evet! Masalın masalı.”

“Neniç senin böyle konuştuğunu duymasın sakın!”

“Git hemen söyle istersen.”

“Söylerim, ama Neniç şimdi Balkan’da.”

“Balkan’da ya. Neniç başka nerede olabilir? Her yalan uyduran arkasından hemen Balkan’ı konduruyor.”

Sinirinden ağzı burnu birbirine giren başka bir Türk ortaya atıldı:

“Çok bir şey kalmadı, Jaliam. Mihayloviç de Neniç de yaptıklarının hesabını verecekler bir gün. Hem de çok yakında. Çoluk çocuğu köpek gibi öldürmek neymiş görecekler. Gün olur kan kokusuna dağlar bile dayanmaz.”

Başka biri araya girdi:

“Seni de göreceğiz elbet. Bakalım şimdi konuştuğun gibi konuşabilecek misin o gün.”

Sırp kadını yerinde duramıyordu. Çocuğunu göğsüne sımsıkı bastırılmış, durmadan beyaz dişlerini gıcırdatıyordu.

“Ne istiyorsunuz Mihayloviç’ten? Neniç’ten ne istiyorsunuz? Onların ikisi de birer kahraman. Yugoslavya’yı Alman haydutlarından Neniç ve Mihayloviç kurtaracak. Burada onlara atıp tutmak kolay. Hepiniz erkek olacaksınız bir de. Hani onlar gibi siz de haydut olsanız bakalım. Olamazsınız, erkek değilsiniz çünkü. Almanlara göz göre göre güzelim ülkemizi sattınız. Bir de utanmadan Neniç’e şöyle böyle diyorsunuz. Asıl haydut sizsiniz. Düşmana bu toprakları satanlar hayduttur asıl.”

Kadının bu sözleri suya atılan bir taş gibi havayı bulandırmıştı. Tehlikeyi önceden sezen şoför muavini yarım saniye geç kalmış olsaydı heyecanından kendini kaybeden kadın adamakıllı bir dayak yemiş olacaktı. İriyari muavin adamları zorla yerlerine oturttu, kadına da bir daha ağzını açmamasını emretti. Gürültü az çok yatışır gibi oldu, ama biraz sonra Neniç’le Mihayloviç’e her yandan yeniden küfürler yağmaya başladı. Pehlivan yapılı bir adam, muavinin önüne fırladı. İki kişi tam zamanında yolunu kesti, böylece kadın bir saldırıyı daha savuşturmuş oldu. Bu arada kalın bir ses bütün gürültüyü bastırdı:

“Ne duruyorsunuz daha? Dünyada bir iyi biz mi

kaldık? Atalım şu cenabeti arabadan bir an önce o pis çenesi kısılsın.”

Bu sözleri bazıları hemen benimsedi. Yalnız muavin aşılmaz bir kaya gibi ortada duruyor, ona çarpan her şey cam gibi kırılıp dağılıyordu. Gürültü korkunç ve bilinçsizdi. Her kafadan bir ses çıkmaya başlamıştı:

“Neniç haydut. Haydutun haydudu. Haydut olmasaydı çocukları öldürmez, kadınlara saldırmazdı namussuz.”

“Saçmalama orada sen de. Bu kadın da Neniç gibi Türk düşmanı. Eline fırsat geçse hepimizi kıtır kıtır keser. Şunun yüzüne bakın bir kere. Gözlerine bakın şunun hele. Canavar gibi bakıyor insana. Atalım şunu arabadan da gününü görsün. Hadi, Neniç’ine gönderelim onu. Ne bekliyorsunuz hâlâ?”

Şoför hızla bir virajı dönmekteydi. Bir yandan da önündeki dikiz aynasından bu karışıklığa yol açan adamı öfkeli öfkeli süzüyordu.

“Otur yerine sen bakalım. Burası Kral Aleksandr’ın harası değil. Kadını indirmeye kalkacak olursanız arabayı yol ortasında bırakırım. Benim görevim bütün yolcuları burunları kanamadan yerlerine götürmektir. Burası Hırvat Meclisi de değil. Dışarıda ne yaparsanız yapın. Yeter artık yahu! Neniç’i de Mihayloviç’i de Allah kahretsin. Sizin yüzünüzden şimdi bir kaza yapacağım. Sustur şunları be Muyo!”

Muyo dediği muavindi. Bu ad Mustafa’nın kısaltılmış şekliydi. Şoförün bu beklenmedik sert çıkışı hemen etkisini göstermiş, gürültü biraz daha yatışır gibi olmuştu. Bir hükümet başkanymış gibi gururdan şişen Muyo tırtıla benzeyen gözleriyle herkesi izliyordu.

Ulur gibi birdenbire dikildi:

“Ben buradayken bu kadını arabadan kimse indiremez!” diye bağırıldı.

FAİK BAYSAL

DRİNA'DA
SON GÜN

ROMAN

Yani bir çocuk doğar doğmaz onun kafasıyla kalbini bir yığın saçmalıklar ve yalanlarla doldurmaya başlıyoruz. Kalbini değil de yumruklarını kullanması için elimizden geleni yapıyoruz. Bunun en büyük sorumluları da sapık din adamlarıyla, politikacılarıdır.

İnsanları bunların ellerinden kurtarmak gerek. Din ve politika birleştirici olmalı, ayırıcı ve bölücü değil. Bence bütün tarih kitaplarını yakmalı, yeni kuşaklara atalarının yaptığı rezillikleri okutmamalı.

Tito'dan önce büyük Yugoslavya, Alman faşizminin çizmeleri altında eziliyordu. Bu cennet ülkeyi Yugoslavya yapan bütün değerler ayaklar altına alınmış, halklar birbirine düşman kesilmişti. Savaş ne yazık ki güncelliğini hiç yitirmedi; bugün bir benzeri Irak'ta yaşanan bu savaş cehennemi, Faik Baysal'ın uzun zamandır aranan güzel romanı *Drina'da Son Gün*'de olağanüstü bir dille anlatılıyor.

KAPAKTAKİ RESİM: JIM CARROLL

ISBN 975-07- 0644-7

9 789750 706448
<http://www.canyayinlari.com>